

Financiranje poljoprivrede u Republici Hrvatskoj

Rimac, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:994413>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-09**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij (Financijski menadžment)

Luka Rimac

**FINANCIRANJE POLJOPRIVREDE U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

Završni rad

Osijek, 2020.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij (Financijski menadžment)

Luka Rimac

**FINANCIRANJE POLJOPRIVREDE U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

Završni rad

Kolegij: Agrarna ekonomija

JMBAG: 0010217158

e-mail: rimacluka96@gmail.com

Mentor: prof.dr.sc. Zdravko Tolušić

Osijek, 2020.

University of Josip Juraj Strossmayer in Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Undergraduate Study (Financial Management)

Luka Rimac

**FINANCING AGRICULTURE IN THE REPUBLIC OF
CROATIA**

Final paper

Osijek, 2020.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Luka Rimac
JMBAG: 0010217158
OIB: 64306869403
e-mail za kontakt: rimacluka96@gmail.com
Naziv studija: Prediplomski studij, smjer Financijski menadžment
Naslov rada: Financiranje poljoprivrede u Republici Hrvatskoj
Mentor/mentorica diplomskog rada: prof. dr. sc. Zdravko Tolušić

U Osijeku, 2020. godine

Potpis Rimac

SAŽETAK

Poljoprivredna proizvodnja je neophodna djelatnost za opstanak populacije na zemlji. Ona prehranjuje rastuće svjetsko stanovništvo. Iako broj ljudi u svijetu raste, stanovništvo sve više napušta ruralna područja što znači i smanjenje broja poljoprivrednih proizvođača. Europska unija ulaže velike napore i financijska sredstva u uspostavu održive poljoprivredne politike. Trenutno je na snazi „Program ruralnog razvoja za razdoblje od 2014. do 2020. godine“. Zaključno s 2018. godinom, Republika Hrvatska je ugovorila 34% sredstava namijenjenih za financiranje poljoprivrede zemlje iz EAFRD¹-a. Osim financiranja poljoprivrede putem EU fondova, postoje i državne potpore u koje se ubrajaju izravna plaćanja, mjere ruralnog razvoja, krediti i nadoknade štete te tržišne potpore za određene sektore poljoprivrede. Na temelju statističkih podataka o ugovorenim financijskim potporama hrvatskih poljoprivrednika uviđa se nedovoljno iskorištavanje potencijala za financiranje poljoprivrede iz EAFRD-a.

Ključne riječi: poljoprivreda, ruralni razvoj, Republika Hrvatska, Europska unija, EAFRD

---

¹ Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj.

ABSTRACT

Agricultural production is a necessary activity for the survival of the population on the ground. Agricultural activity is fed by the growing world population. Although the number of people in the world is growing, the population is increasingly abandoned by rural areas, which means a reduction in the number of agricultural producers. The European Union invests great efforts and financial resources in establishing a sustainable agricultural policy. Currently, the Rural Development Program is in force for the period 2014-2020. By the end of 2018, the Republic of Croatia has contracted 34% of the funds earmarked for financing the country's agriculture from the EAFRD. In addition to financing agriculture through EU funds, there are state aid that includes direct payments, rural development measures, loans and damages, and market support for certain sectors of agriculture. Based on the statistical data on the contracted financial support of Croatian farmers, insufficient exploitation of the potential for EAFRD agriculture financing is recognized.

Key words: agriculture, rural development, Republic of Croatia, European Union, EAFRD

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Metodologija rada	2
3. Pojam poljoprivrede i poljoprivredne politike	3
3.1. Poljoprivredni sektor Republike Hrvatske	4
3.2. Povijest i važnost Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije	5
4. Financiranje poljoprivrede	7
4.1. Državne potpore	7
4.1.1. Izravna plaćanja.....	8
4.1.2. Mjere ruralnog razvoja	9
4.1.3. Krediti.....	10
4.1.4. Nadoknada štete	10
4.2. Mjere Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD)	11
4.2.1. Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrede i šumarstva	15
4.2.2. Zaštita okoliša i upravljanje zemljištem.....	15
4.2.3. Diversifikacija ruralne ekonomije i kvaliteta života u ruralnim područjima	16
4.2.4. LEADER	16
4.3. Tržišne potpore.....	17
5. Analiza iskorištenosti financijskih sredstava od strane hrvatskih poljoprivrednika iz EAFRD-a.....	19
6. Zaključak.....	24
Literatura	2
Popis tablica	4
Popis grafikona.....	4

1. Uvod

Jedan od izazova budućnosti svakako je kako prehraniti rastuću populaciju u svijetu dok veliki dio stanovništva napušta ruralna područja i prestaje se baviti poljoprivrednom djelatnošću. Na području Europske unije ima 500 milijuna potrošača, a cilj ove integracije je osigurati svima pouzdanu opskrbu hranom koja bi pri tome trebala biti što kvalitetnija. Zbog toga Europska unija veliku pažnju i veliki dio proračuna izdvaja upravo za poljoprivredu.

U ovom radu predočeni su ciljevi Zajedničke poljoprivredne politike EU i stanje poljoprivrednog sektora u Republici Hrvatskoj. Navedene su mogućnosti financiranja poljoprivrede od strane države i fondova Europske unije. Iznesene su karakteristike svake od mjera financiranja.

U praktičnom dijelu rada analizira se broj registriranih poljoprivrednih subjekata u Republici Hrvatskoj, visina i namjena sredstava unutar različitih područja Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD-a) te vrijednost sredstava Fonda koja su plasirana hrvatskim poljoprivrednicima.

Cilj rada je na temelju statističkih podataka o ugovorenim financijskim potporama hrvatskim poljoprivrednicima doći do zaključka o (ne)iskorištenosti potencijala EAFRD-a kao pokretača ruralnog razvoja zemlje.

2. Metodologija rada

Teorijski dio rada zasnovan je na korištenju literature kao što su stručne knjige, znanstveni članci, Internet izvori, priručnici, zakoni, pravilnici, pisani dokumenti (strategije). Na temelju te literature autor ovog završnog rada citira, parafrazira i izvodi vlastite zaključke.

Za praktični dio rada korišteni su statistički podaci relevantnih institucija kao što su Europska komisija i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Na temelju tih podataka izvode se zaključci.

Prema Zelenika (2000) prilikom pisanja rada korišteno je nekoliko metoda:

- Metoda deskripcije – opisivanje činjenica i procesa.
- Induktivna metoda – analizom pojedinačnih elemenata donosi se opći sud.
- Deduktivna metoda – na temelju općeg suda o nekoj pojavi, izvode se pojedinačni zaključci.
- Statistička metoda – obrada podataka pomoću jednostavnih formula te dobivanje pokazatelja za tumačenje.

3. Pojam poljoprivrede i poljoprivredne politike

Poljoprivreda je jedna od najstarijih gospodarskih djelatnosti jer je njezin primarni cilj prehrana ljudi. Ona se može pobliže odrediti pomoću definicija u nastavku.

Poljoprivreda je gospodarska djelatnost u kojoj se ljudski rad i prirodni resursi koriste za uzgoj biljaka i životinja u svrhu daljnje prerade u proizvode za prehranu i u druge svrhe. Komercijalna poljoprivreda ima za cilj stjecanje novčane dobiti kroz obavljanje poljoprivrednih djelatnosti.

„Poljoprivreda je strateška djelatnost koja svojom gospodarskom, ekološkom i socijalnom ulogom pridonosi održivom razvoju Republike Hrvatske. Poljoprivreda obuhvaća bilinogojstvo, stočarstvo i s njima povezane uslužne djelatnosti“ (Zakon o poljoprivredi, NN 149/2009).

Suvremena poljoprivreda se uvelike razlikuje od tradicionalne. Razlog tome je značajan tehnološki razvoj, ulaganje u istraživanja, genetiku, nove znanstvene spoznaje, nove proizvode za brži rast biljaka i životinja i sl. Time je produktivnost poljoprivredne proizvodnje povećana višestruko. Nacionalna inženjerska akademija Sjedinjenih Američkih država, među ključna inženjerska dostignuća 20. stoljeća uvrstila je poljoprivrednu mehanizaciju.

Prema Zakonu o poljoprivredi (NN 149/2009), poljoprivredna politika se provodi prema Nacionalnom programu za poljoprivredu i ruralni razvoj.

Ona ima svoje ciljeve koji u fokus stavljaju:

1. prehrambenu sigurnost i domaću poljoprivrednu proizvodnju
2. učinkovitost proizvodnje kojom se stvara konkurentnost na domaćem i inozemnom tržištu
3. primjeren dohodak i životni standard u ruralnim područjima
4. dostupna ponuda, cijene, kakvoća i sigurnost hrane
5. vođenje računa o održivosti prirodnih resursa i orijentacija ka ekološkoj poljoprivredi
6. očuvanje i razvoj ruralnih područja

Ministarstvo poljoprivrede zaduženo je za izradu Nacionalnog programa za poljoprivredu i ruralni razvoj. Nadležno ministarstvo ima niz zaduženja i ovlasti koja se tiču upravnih i

drugih poslova u područjima povezanim s poljoprivredom (šumarstvo, ribarstvo, proizvodnja hrane, obrada i očuvanje zemljišta, tržište poljoprivrednih proizvoda, veterinarstvo, tretiranje bilja, uzgoj životinja, uvjeti proizvodnje i sl.).

Nacionalni program za poljoprivredu izglasava Vlada na razdoblje od 5 godina.

Tri su osnovne mjere koje moraju biti sastavni dio poljoprivredne politike, a to su (Zakon o poljoprivredi, NN 149/2009):

1. mjere tržišno-cjenovne politike,
2. mjere politike ruralnog razvoja i
3. mjere zemljišne politike.

Spomenute mjere moraju se provoditi u skladu s ciljevima poljoprivredne politike i međunarodno prihvaćenim obvezama Republike Hrvatske. Financiranje mjera vrši se iz državnog proračuna Republike Hrvatske i proračuna lokalnih i regionalnih jedinica samouprave.

3.1. Poljoprivredni sektor Republike Hrvatske

Republika Hrvatska više uveze nego što izveze poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. To je podatak koji upućuje na to da usprkos raznolikosti prirodnih resursa zemlje, upravljanje tim prirodnim bogatstvima može biti bolje.

Prema podacima iz 2012. godine, Republika Hrvatska ima gotovo 80% kopnenog područja koje pretežno ruralno. Prosjek ruralnih područja u Europskoj uniji je 51,3% što Republiku Hrvatska svrstava u područja s visokim poljoprivrednim potencijalom.

Prema podacima Eurostata (2012) oko 79% kopnene površine u Republici Hrvatskoj jesu ruralna područja, oko 20% površine su mješovita područja, a samo oko 1% njih su urbana područja kada se promatra NUTS-3 kategorizacija regija.

Prema Organizaciji za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), u Republici Hrvatskoj su identificirana 3 područja (Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske od 2008. do 2013.):

1. Izrazito ruralna područja - u njima živi 1.994.420 stanovnika, tj. 46,55%. U ovakvu vrstu područja ubrajaju se sljedeće županije: Bjelovarsko-bilogorska, Brodsko-posavska, Karlovačka, Koprivničko-križevačka, Krapinsko-zagorska, Ličko-senjska, Požeško-slavonska, Sisačko-

moslavačka, Šibensko-kninska, Varaždinska, Virovitičko-podravska, Vukovarsko-srijemska, Zadarska i Zagrebačka županija.

2. Ruralna područja – u njima u Republici Hrvatskoj živi 1.500.452 stanovnika, tj. 35,02%. U ova područja ubrajaju se: Dubrovačko-neretvanska, Istarska, Međimurska, Osječko-baranjska, Primorsko-goranska te Splitsko-dalmatinska županija.

3. Urbana područja – u njih se ubraja samo grad Zagreb s 790.017 stanovnika, tj. 18,44%

3.2. Povijest i važnost Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije

Svjetsko stanovništvo ima tendenciju rasta, a proizvodnja poljoprivrednih proizvoda trebala bi biti udvostručena do 2050. godine kako bi zadovoljila potrebe stanovništva za hranom. Otežavajući faktor za poljoprivredni razvoj jesu i klimatske promjene koje ostavljaju posljedice na tlo, vode, biljke, životinje i ljude. Također, prehrambene navike stanovništva se mijenjaju, dolazi do nepodudaranja ponude i potražnje i s jedne strane bacanja hrane, a s druge strane nedostatka hrane.

Najveći iznos koji se izdvaja iz proračuna Europske unije upravo je onaj namijenjen razvoju poljoprivrede i iznosi preko 60 milijardi eura godišnje. U Europskoj uniji najzastupljenija su ruralna područja koja prema podacima Europske komisije (2013) čine 77% prostora Unije, a na takvim prostorima živi oko polovina stanovništva EU. Na tom području je oko 12 milijuna poljoprivrednika, a poljoprivredna i prehrambena industrija imaju udjel od približno 6% BDP-a u Europskoj uniji.

Zajednička poljoprivredna politika (skraćeno ZPP) financira se vrlo izdašno iz proračuna Europske unije koji utvrđuju Vijeće Europske unije i Europski parlament. Troškovi vezani uz poljoprivredni razvoj na području Unije planiraju se i u Višegodišnjem financijskom okviru (VFO). Trenutno se provode mjere VFO-a za vremenski okvir od 2014. do 2020. godine. Sljedeći višegodišnji financijski okvir planiran je za vremensko razdoblje od 2021. do 2027. godine.

O važnosti Zajedničke poljoprivredne politike govori činjenica da je to politika kojom se usmjerava proizvodnja, opskrba, sigurnost, kvaliteta, kvantiteta, cijena za 500 milijuna građana Europske unije.

ZPP se znatno razvio od svojih početaka 1962. te se i dalje razvija. Tri su prioriteta na koja se usmjerava reforma iz lipnja 2013. (Europska komisija, 2013):

- održivost prehrambene proizvodnje
- ekonomska i ekološka održivost prirodnih resursa
- uravnotežen razvoj ruralnih prostora na području cijele Europske unije

Povijesni razvoj Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije (ZPP-a) opisan je u sljedećoj tablici.

Tablica 1. Povijesni razvoj Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije

Godina	Opis
1962.	Godina u kojoj je ZPP nastala s ciljem stvaranja uvjeta za pristupačnu i sigurnu hranu za građane i primjeren životni standard za poljoprivrednike.
1984.	Poljoprivredna gospodarstva proizvode više hrane nego što se troši. Donesene su mjere za usklađivanje ponude i potražnje.
1992.	ZPP se prebacuje s potpore tržištu na potporu proizvođača. Podrška za cijene smanjena je i zamijenjena izravnim plaćanjima poljoprivrednicima. Potiče se ekološka poljoprivreda. Održan Rio Earth Summit, koji pokreće tzv. „načelo održivog razvoja“.
2003.	ZPP pruža dohodovnu potporu. Nova reforma ZPP-a smanjuje vezu između subvencija i proizvodnje. Poljoprivrednici primaju dohodovnu potporu s tim da moraju poslovati pridržavajući se pravila koja ne štete poljoprivrednim zemljištima i ne narušavaju zdravlje ljudi, dobrobit životinja i okoliša.

2013.	ZPP je izmijenjena te se naglasak stavlja na jačanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora, održivost poljoprivrede, inovativnost, poticanje zapošljavanja u sektoru, financijske pomoći za isplativo obrađivanje zemlje.
-------	--

Izvor: Izrada autora prema: Europska komisija (2019). Dostupno na: <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance> (Pristupljeno: 20.5.2019.)

4. Financiranje poljoprivrede

Postoje različiti financijski instrumenti za financiranje poljoprivredne djelatnosti. U ovom radu opisani su najvažniji, a to su državne potpore, mjere Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD-a) te tržišne potpore.

4.1. Državne potpore

Pravna regulativa državnih potpora u Republici Hrvatskoj utvrđena je Zakonom o državnim potporama (NN 47/14 , 69/17) i Pravilnikom o državnim potporama (72/2017). Ministar poljoprivrede donosi Pravilnik o državnim potporama sektoru poljoprivrede i ruralnom razvoju. Posljednji Pravilnik u Narodnim novinama ima oznaku 72/2017. Odredbe Pravilnika usklađene su s Uredbama Komisije Europske unije.

Prema članku 107. stavka 1. UFEU-a², „državna potpora je stvarni i potencijalni rashod ili umanjeni prihod države dodijeljen od davatelja državne potpore u bilo kojem obliku koji narušava ili prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja stavljajući u povoljniji položaj određenog poduzetnika ili proizvodnju određene robe i/ili usluge utoliko što utječe na trgovinu između država članica EU u skladu s člankom 107. UFEU-a.“

Prema navedenom Pravilniku (NN 72/2017) razlikuje se nekoliko vrsta državnih potpora:

1. **Izuzeta državna potpora** - nije ju potrebno prijavljivati Europskoj komisiji nego se prijavljuje sukladno Uredbi o izuzetoj državnoj potpori.
2. **Potpore male vrijednosti (de minimis)** - potpora čiji je iznos dovoljno mal da ne ugrožava tržišno natjecanje na tržištu Europske unije.

² Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

3. **Program državne potpore** – pojedinačne državne potpore koje se dodjeljuju na temelju pravnog akta, a koje nisu namijenjene za poseban projekt. Dodjeljuju se jednom korisniku koji udovoljava propisane uvjete ili je namijenjena za više korisnika.
4. **Pojedinačna državna potpora** – potpore koje se dodjeljuju na temelju Programa uz obveznu prijavu ili potpore koje se ne dodjeljuju na temelju Programa.

Visina ukupne državne potpore pojedinom korisniku ne smije prijeći gornju granicu navedenu u člancima 4. i 8. Uredbe o izuzetoj državnoj potpori, točkama 99 do 107 „Smjernica Europske unije o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima za razdoblje 2014. – 2020“.

4.1.1. Izravna plaćanja

Jedna od osnovnih potpora poljoprivrednom sektoru jesu izravna plaćanja koja neposredno utječu na povećanje dohotka poljoprivrednih gospodarstava. Izravne potpore za svrhu imaju dugoročno osiguranje održivosti aktivnih poljoprivrednika. Potporama se potiče proizvodnja, sadnja, uzgoj, držanje stoke, održavanje poljoprivrednih zemljišta i s tim povezanih aktivnosti.

Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske Izravne potpore u Republici Hrvatskoj mogu se isplaćivati kao (Ministarstvo poljoprivrede, 2019):

- potpore po površini
- proizvodno vezane potpore u stočarstvu i ratarstvu.

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (2018) navodi da izravnu potporu mogu ostvariti poljoprivrednici upisani u „Upisnik poljoprivrednih gospodarstava“, a zemljište za koje se potpora ostvaruje mora biti provedeno u „ARKOD“ sustavu, dok se stoka evidentira u „Jedinstvenom registru domaćih životinja“ (JRDŽ).

Izravna plaćanja mogu biti dio Programa izravnih plaćanja u okviru ZPP-a ili u okviru Programa državnih potpora.

Prema Uredbi EU (br. 1307/2013) i u suglasju sa Zakonom o poljoprivredi (NN 118/2018) Republike Hrvatske, izravnim potporama smatra se:

1. osnovno plaćanje
2. preraspodijeljeno plaćanje

3. plaćanje za poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš
4. plaćanje za mlade poljoprivrednike
5. proizvodno vezanu potporu i
6. program za male poljoprivrednike.

4.1.2. Mjere ruralnog razvoja

Kao članica Europske unije, Republici Hrvatskoj na raspolaganju su sredstva iz proračuna Unije namijenjena poticanju poljoprivredne djelatnosti. Međutim, i prije 2013. godine, Republika Hrvatska u sklopu pred pristupne faze imala je na raspolaganju novac za poticanje poljoprivrede iz proračuna Europske unije. Prema tome, mjere ruralnog razvoja dijele se u dvije osnovne skupine:

1. Mjere ruralnog razvoja do pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji

Ove mjere provodile su se u razdoblju od 2007. do 2013. godine u sklopu tzv. IPARD programa ruralnog razvoja. Cilj programa je pomoći državama koje će tek postati članice Europske unije u usklađivanju i provedbi pravne stečevine Europske unije. IPARD je sastavni dio IPA-e, instrumenta prepristupne pomoći.

Mjere koje su Republici Hrvatskoj bile na raspolaganju jesu mjere za moguće štete u poljoprivredi, kapitalna ulaganja, osiguravanje dohotka poljoprivrednicima, očuvanje rijetkih pasmina životinja, ekološku poljoprivrednu proizvodnju, područja s otežanim uvjetima za poljoprivrednu djelatnost.

2. Mjere ruralnog razvoja nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji:

To su mjere financirane sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Za financijsko razdoblje od 2014. do 2020. godine u ovom fondu osigurano je 95.577 milijardi eura za mjere ruralnog razvoja, od čega je Republici Hrvatskoj na raspolaganju 2.026 milijardi eura.

Sredstva su namijenjena poljoprivrednim gospodarstvima, organizacijama i udrugama u poljoprivredi, mladima i drugim skupinama čiji je rad povezan s poljoprivrednom djelatnošću.

Mjere su usmjerene na poticanje inovacija, konkurentnost i održivost poljoprivrednih područja, uspostavljanje prehrambene industrije koja je usko povezana s poljoprivredom,

poticanje ekološke proizvodnje i očuvanje prirodnih resursa za buduće generacije, uspostavljanje proizvodnje koja što manje zagađuje okoliš, donosi dohodak stanovništvu u ruralnim područjima i potiče na socijalno uključivanje.

4.1.3. Krediti

Kreditna politika za poljoprivrednike uglavnom je usmjerena na pružanje niza povoljnijih uvjeta kreditiranja u odnosu na ostale sektore što se očituje kroz niže kamatne stope, duže rokove otplate kredita, odgađanje otplate i drugo.

Krediti se prema namjeni dijele na:

1. investicijske – služe za nabavu različite imovine kao što su strojevi, zemljište, nasadi, stoka i sl.
2. obrtne – kratkoročni krediti koji služe za financiranje proizvodnje (npr. kupnju sirovina). Njihova svrha je održati kontinuitet proizvodnje u slučaju nedostatka likvidnosti poljoprivrednika.

Kredite poljoprivrednicima mogu davati različite državne agencije i institucije, ali i poslovne banke. U Republici Hrvatskoj kredite poljoprivrednicima daju: „Ministarstvo poljoprivrede“

- „Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju“
- „Hrvatska banka za obnovu i razvitak“ (HBOR)
- „Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije“ (HAMAG-BICRO)
- gotovo sve poslovne banke

Uobičajeno poslovne banke imaju nepovoljnije kredite u odnosu na državne potporne institucije u poljoprivredi.

4.1.4. Nadoknada štete

Zakon o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda u Republici Hrvatskoj (NN 16/19) je na snazi od 23.2.2019. Ovaj zakon propisuje uvjete za dodjelu financijskih potpora za pomoć poljoprivrednicima pogođenim prirodnim nepogodama. „Prirodnom nepogodom, u smislu ovoga Zakona, smatraju se iznenadne okolnosti uzrokovane nepovoljnim vremenskim prilikama, seizmičkim uzrocima i drugim prirodnim uzrocima koje prekidaju normalno odvijanje života, uzrokuju žrtve, štetu na imovini i/ili njezin gubitak te štetu na javnoj infrastrukturi i/ili u okolišu. To su: potres, olujni i orkanski vjetar, požar, poplava, suša, tuča, kiša koja se smrzava u dodiru s podlogom, mraz, izvanredno velika visina snijega, snježni

nanos i lavina, nagomilavanje leda na vodotocima, klizanje, tečenje, odronjavanje i prevrtanje zemljišta i druge slične nepogode“ (NN 16/19).

Odgovornost za provođenje navedenog Zakona ima Vlada Republike Hrvatske, nadležna ministarstva, povjerenstva zadužena za procjenu šteta od nastalih prirodnih nepogoda, jedinice lokalne regionalne samouprave i Grad Zagreb.

Vlada Republike Hrvatske zadužena je za donošenje odluke kojom se proglašava elementarna nepogoda na županija ili cijele države, zatim odobrava pomoć za djelomično ublažavanje nepogoda, odobrava žurnu pomoć, odlučuje o različitim mjerama za ublažavanje elementarnih nepogoda.

Planiranje novčanih sredstava za ove namjene donosi se u tekućoj godini do 30. studenog za narednu godinu.

Štete proizašle iz prirodnih nepogoda upisuju se u Registar šteta, a provjeru podataka iz Registra radi Državno povjerenstvo koje u konačnici utvrđuje istinitost podataka i utvrđuje iznos pomoći za oštećenika. Povjerenstvo utvrđuje postotak od vrijednosti štete na imovini koji će se isplatiti. Kada se novčane pomoći isplaćuju za djelomičnu sanaciju štete, postotak ne može biti veći od 5% potvrđene vrijednosti štete na imovini.

4.2. Mjere Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD)

Republika Hrvatska kao članica Europske unije sudjeluje u „Programu ruralnog razvoja od 2014. do 2020. godine“. Taj program odobren je od strane Europske komisije 26. svibnja 2015. godine. Prema podacima Europske komisije, od 2014. do 2020. godine, proračun za ruralni razvoj Europske unije iznosi 95.577 milijardi eura, a to je udio od 24,4% ukupnog proračuna Europske unije. Kroz taj Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske predviđen je alociranje 2.383 milijardi eura, od čega će se 2.026 milijardi eura financirati iz Europskog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), a ostatak iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

Sredstva iz EAFRD fonda namijenjena su poljoprivrednim gospodarskim subjektima, udrugama, sindikatima, udrugama za zaštitu okoliša, poljoprivrednim organizacijama i drugim povezanim ciljnim skupinama.

Ciljevi Fonda su sljedeći (EAFRD, 2019):

- podizanje kvalitete života ruralnog stanovništva i ostvarivanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora na domaćem i inozemnom tržištu

- očuvanje okoliša
- diverzifikacija djelatnosti unutar poljoprivrednog sektora

Radi boljeg upravljanja politikom ruralnog razvoja postavljeni su opći ciljevi te šest prioriteta koji su predočeni tablicom 2.

PRIORITET 1	Promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	Ciljevi prioriteta financiraju se sredstvima prioriteta od 2 do 6
PRIORITET 2	Povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije, kao i održivo upravljanje šumama	600.545.085,72
PRIORITET 3	Promicanje organiziranja lanca prehrane, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi	237.632.367,48
PRIORITET 4	Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo	561.119.748,96
PRIORITET 5	Promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru	170.508.210,00
PRIORITET 6	Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima	401.382.525,79
TEHNIČKA POMOĆ		55.034.562,05
UKUPNO		2.026.222.500,00

Tablica 2. Prioriteti politike ruralnog razvoja Republike Hrvatske (u eurima)

Izvor: Informacijski centar EUROPE DIRECT Zadar. Dostupno na: http://edic-zadar.com/programi_trashed/program-ruralnog-razvoja-republike-hrvatske-2014-2020/

(Pristupljeno: 5.6.2019.)

Podaci iz tablice upućuju na to da je najveće planirano ulaganje unutar prioriteta 2 te iznosi preko 600 milijuna eura, a naglasak unutar ovog prioriteta je na održivosti, konkurentnosti i inovacijama u poljoprivrednoj proizvodnji.

Za ostvarenje prioriteta „Politike ruralnog razvoja Republike Hrvatske“ uspostavljeno je 20 mjera koje su prikazane tablicom 3.

Tablica 3. Mjere Politike ruralnog razvoja Republike Hrvatske

<u>M1 Prenos znanja i aktivnosti informiranja</u>
Mjere za početnike, ali i dugogodišnje poljoprivrednike kojima se potiče educiranje u poljoprivredi koje je važno za tržišni uspjeh.
<u>M2 Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima</u>
Savjetovanje poljoprivrednih gospodarstava i educiranje njihovih savjetnika.
<u>M3 Sustavi kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode</u>
Ulaganje u uspostavljanje sustava kvalitete koji su jamstvo kvalitete za proizvođače i potrošače. Također, mjere kojima se informira o takvim sustavima.
<u>M4 Ulaganja u fizičku imovinu</u>
Ulaganja u strojeve, opremu, izgradnju poljoprivrednih gospodarstava, navodnjavanje, očuvanje zemlje i okoliša.
<u>M5 Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti</u>
Potpore kojima se potiče održivost zemljišta kroz obnovu te potpore kojima se saniraju štete od prirodnih nepogoda, nepovoljnih vremenskih uvjeta i drugih štetnih događaja.
<u>M6 Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja</u>

Fokus stavljen na zapošljavanje mladih u poljoprivrednim djelatnostima i izvan njih.
<u>M7 Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima</u>
Uspostavljanje infrastrukture za kvalitetan život i obavljanje djelatnosti u ruralnim područjima.
<u>M8 Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma</u>
Ulaganje u pošumljavanje, gospodarenje šumama, preradu drvnih sirovina i marketing proizvoda proizašlih iz prerade drva.
<u>M9 Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija</u>
Ulaganje u grupe proizvođača.
<u>M10 Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene</u>
Financiranje obveza nastalih na temelju poljoprivredne djelatnosti.
<u>M11 Ekološki uzgoj</u>
Ulaganje u metode proizvodnje koje u najmanjoj mjeri štete okolišu.
<u>M13 Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima</u>
Potpore područjima sa specifičnim prirodnim okolnostima (planinska područja, područja s posebnim i značajnim ograničenjima.)
<u>M14 Dobrobit životinja</u>
Poticanje visokih standarda kojima se propisuje skrb životinja i iznad zakonski prihvatljive skrbi.
<u>M16 Suradnja</u>
Financiranje osnivanja i rada skupina koje imaju jasne ciljeve kao što su Europska inovacijska partnerstva, horizontalne i vertikalne suradnje, lanci opskrbe i sl.
<u>M17 Upravljanje rizicima</u>
Plaćanje premija osiguranja za rizike u poslovanju.
<u>M18 Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku</u>
Financiranje dodatnih suradnji, LAG-ova, tekućih aktivnosti za provedbu projekata.
<u>M19 LEADER (CLLD)</u>
<u>M20 Tehnička pomoć</u>

Izvor: prilagodba autora prema: Program ruralnog razvoja. Dostupno na: <https://ruralnirazvoj.hr/mjere/> (Pristupljeno: 5.6.2019.)

Iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj podupiru se aktivnosti koje su svrstane u 4 potprograma (EAFRD):

1. Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrede i šumarstva
2. Zaštita okoliša i upravljanje zemljištem
3. Diversifikacija ruralne ekonomije i kvaliteta života u ruralnim područjima
4. LEADER

Potprogrami se detaljnije objašnjavaju u nastavku ovog rada.

4.2.1. Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrede i šumarstva

U okviru ovog potprograma EAFRD-a financiraju se aktivnosti koje se navode u nastavku:

- poticanje ekološkog uzgoja i proizvodnje
- investicije na poljoprivrednim gospodarstvima (poticanje novih tehnologija i procesa)
- promicanje trgovine poljoprivrednih proizvoda
- veća, ali održiva gospodarska iskoristivost potencijala šuma
- pomoć tržišnom plasmanu poljoprivrednih proizvoda
- usklađivanje sa standardima Europske unije
- izgradnja potrebne infrastrukture za nesmetano odvijanje djelatnosti
- obrazovanje za poljoprivrednike i njihove djelatnike, usluge savjetovanja
- stvaranje interesa za zapošljavanje mladih ljudi u ovoj djelatnosti i poticanje ostanka starijih poljoprivrednika

4.2.2. Zaštita okoliša i upravljanje zemljištem

Unutar ovog područja EAFRD-a podupire se održivost poljoprivredne proizvodnje, bioraznolikost, očuvanje voda, biljnih i životinjskih vrsta, ublažavaju se negativne ekološke posljedice poput efekata klimatskih promjena.

Sredstvima iz ove tematske osi financira se održivost (EAFRD):

- ruralnih područja, briga za životinje, investicije koje se odnose na proizvodnju, investicije u posebne ekološke mreže (npr. „NATURA 2000“)

- površina pod šumama (sahnja šuma, briga, odgovorno gospodarenje)

Cilj ulaganja unutar ove tematske osi je upravljati zemljište na način da se okoliš očuva za buduće generacije.

Prema „Strategiji ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine“ postoji značajna razlika promatrajući ulaganja u zaštitu okoliša po hrvatskim županijama. Kontinentalna Hrvatska ulaže značajno više sredstava za navedenu svrhu (2,9 mlrd. kn u 2014. godini), dok je u Jadranskoj Hrvatskoj za istu godinu uloženo 0,4 mlrd. kn u zaštitu okoliša.

„Prema podacima Eurostata u 2014. godini ukupni su izdaci opće države za zaštitu okoliša u prosjeku činili: 0,8 % BDP-a država članica EU 28. Od toga je 0,4 % BDP-a otpalo na izdatke vezane uz gospodarenje otpadom, po 0,1 % na gospodarenje otpadnim vodama, smanjenje onečišćenja, zaštitu biološke raznolikosti i krajolika te opću zaštitu okoliša. Istodobno Eurostat za Hrvatsku iskazuje podatak od 0,4 %, od čega 0,1 % otpada na zaštitu biološke raznolikosti i krajolika, a 0,3 % na opću zaštitu okoliša“ („Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine“).

4.2.3. Diversifikacija ruralne ekonomije i kvaliteta života u ruralnim područjima

Unutar treće tematske osi podupire se „oživljavanje“ ruralnih područja kroz ulaganje u raznolikost aktivnosti u tim područjima, razvoj seoskog i eko-turizma i usluga povezanih s njima, komercijalizaciju lokalnih obrta, edukaciju, informiranje i poduzetništvo.

Pod diverzifikacijom se podrazumijeva (EAFRD):

- poticanje nepoljoprivrednih djelatnosti i osnivanje poslovnih subjekata povezanih s turizmom, očuvanjem kulturne i prirodne baštine koji pridonose gospodarskom razvoju područja
- gospodarenje ruralnom baštinom koja pridonosi jedinstvenosti lokacije i time razvoju sela i života na selu
- obrazovanje za aktivnosti koje za cilj imaju razvoj lokalnih projekata

4.2.4. LEADER

LEADER (dolazi od francuskog izraza „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“), a u hrvatskom jeziku pristup poznat pod izrazom „Povezanost aktivnosti za razvoj ruralnog gospodarstva“. Začetnik tog koncepta je Europska komisija, a ideja je

uključivanje lokalnog stanovništva i lokalne uprave u razmatranje i iskorištavanje potencijala određenog kraja.

LEADER je tzv. pristup odozdo prema gore (eng. bottom up) gdje se strategije počinju razvijati od strane onih koji žive i rade na području za koje se strategija izrađuje. Osnivaju se lokalne akcijske grupe, tzv. LAG-ovi. Tako se povezuju lokalni dionici (javni, privatni i civilni sektor) koji izrađuju lokalne razvojne strategije te usmjeravaju i prate provedbu.

Najčešći dionici LAG-a jesu (Hrvatska mreža za ruralni razvoj):

- lokalna i regionalna samouprava
- organizacije i savezi koje osnivaju poljoprivrednici i poduzetnici
- udruge (ciljne skupine mogu biti mladi, žene, promicatelji ekologije i drugi)
- razvojne agencije
- poduzetnički centri i inkubatori
- mediji
- istaknuti članovi društva

Ovom tematskom osi nastoje se podupirati provedbe strategija tzv. „lokalnih akcijskih grupa“ koje mogu imati suradnje s inozemnim partnerima.

4.3. Tržišne potpore

Tržišne potpore su mjere regulirane zakonskim okvirom Europske unije poznate pod nazivom Zajednička organizacija tržišta (ZOT). Cilj tih mjera je reguliranje cijena na tržištu poljoprivrednih proizvoda te njihove ponude. Njima se brzo odgovara na tržišne neravnoteže i krizne situacije te se tako ublažavaju negativne posljedice neravnoteža na tržištu. Takve mjere najčešće su grupirane prema sektorima poljoprivrede koji se smatraju nedovoljno uravnoteženima.

Sljedeća tablica prikazuje tržišne potpore kojima se trenutno podupiru određeni sektori poljoprivrede.

Tablica 4. Tržišne potpore u poljoprivredi

Vinska omotnica
Mjera Ulaganja u vinarije i marketing vina Mjera Promidžba na tržištima trećih zemalja Mjera Restrukturiranje i konverzija vinograda

Mjera Informiranje u državama članicama
Stočarstvo
Pčelarstvo Dostava podataka u sektoru mlijeka i mliječnih proizvoda
Horizontalne mjere
Školska shema 2018/2019 Uvozne i izvozne dozvole Javne intervencije i privatno skladištenje Mjere informiranja i promocije
Nacionalne potpore
Potpore sektoru konjogojstva Potpore za početak rada proizvođačkih organizacija Potpore za obnovu proizvodnog potencijala u sektoru govedarstva Pregled provedbe nacionalnih potpora
Ostale mjere
Privremene izvanredne mjere potpore Iznimne mjere za prilagodbu proizvođačima mlijeka Školska shema 2017/2018 Program školskog mednog dana i promocija meda hrvatskih pčelinjaka

Izvor: izrada autora prema: Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/organizacija-trzista/> (Pristupljeno: 5.6.2019.)

U Republici Hrvatskoj, tržišne potpore do sada su ponajviše bile usmjerene na sektor vinogradarstva i pčelarstva.

5. Analiza iskorištenosti financijskih sredstava od strane hrvatskih poljoprivrednika iz EAFRD-a

U ovom poglavlju rada analizira se broj i vrijednost financijskih potpora koje su hrvatski poljoprivrednici ostvarili prijavom na mjere Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD).

Tablica 5. Broj poljoprivrednih subjekata u Republici Hrvatskoj od 2010. do 2018. godine

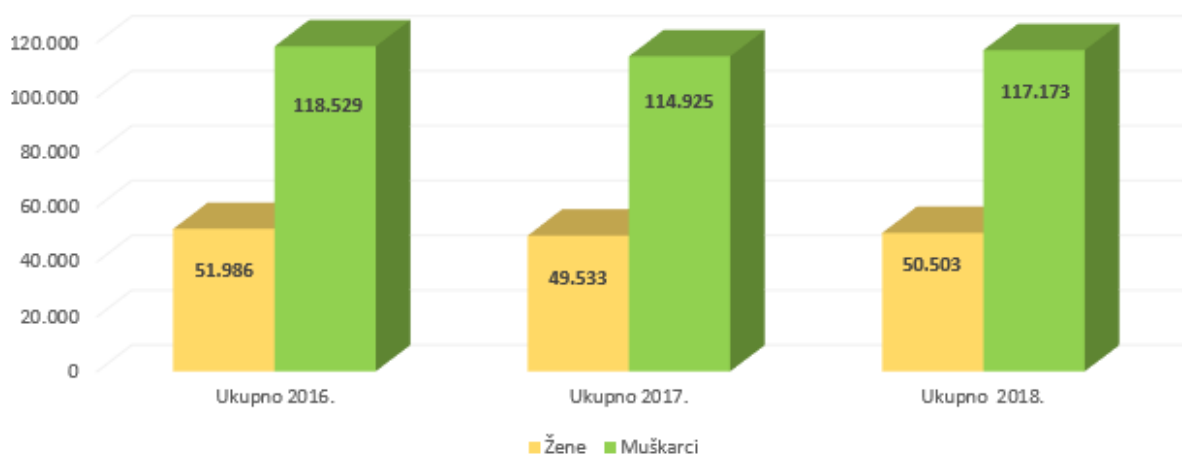
Godina	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Broj poljoprivrednih subjekata	198.029	194.899	192.385	192.595	191.102	178.747	170.515	164.458	167.676

Izvor: izrada autora prema Upisniku poljoprivrednika. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/> (Pristupljeno: 9.6.2019.)

Kroz promatrano osmogodišnje razdoblje broj poljoprivrednih subjekata se kontinuirano smanjivao. Godine 2010. broj poljoprivrednih subjekata iznosio je 198.029, dok se 2018. godine smanjio na 167.676 što predstavlja smanjenje od 15.33% (APPRRR, 2019).

Sljedeći grafikon prikazuje spolnu strukturu vlasnika hrvatskih poljoprivrednih gospodarstava.

Grafikon 1. Vlasnici poljoprivrednih subjekata u Republici Hrvatskoj prema spolu

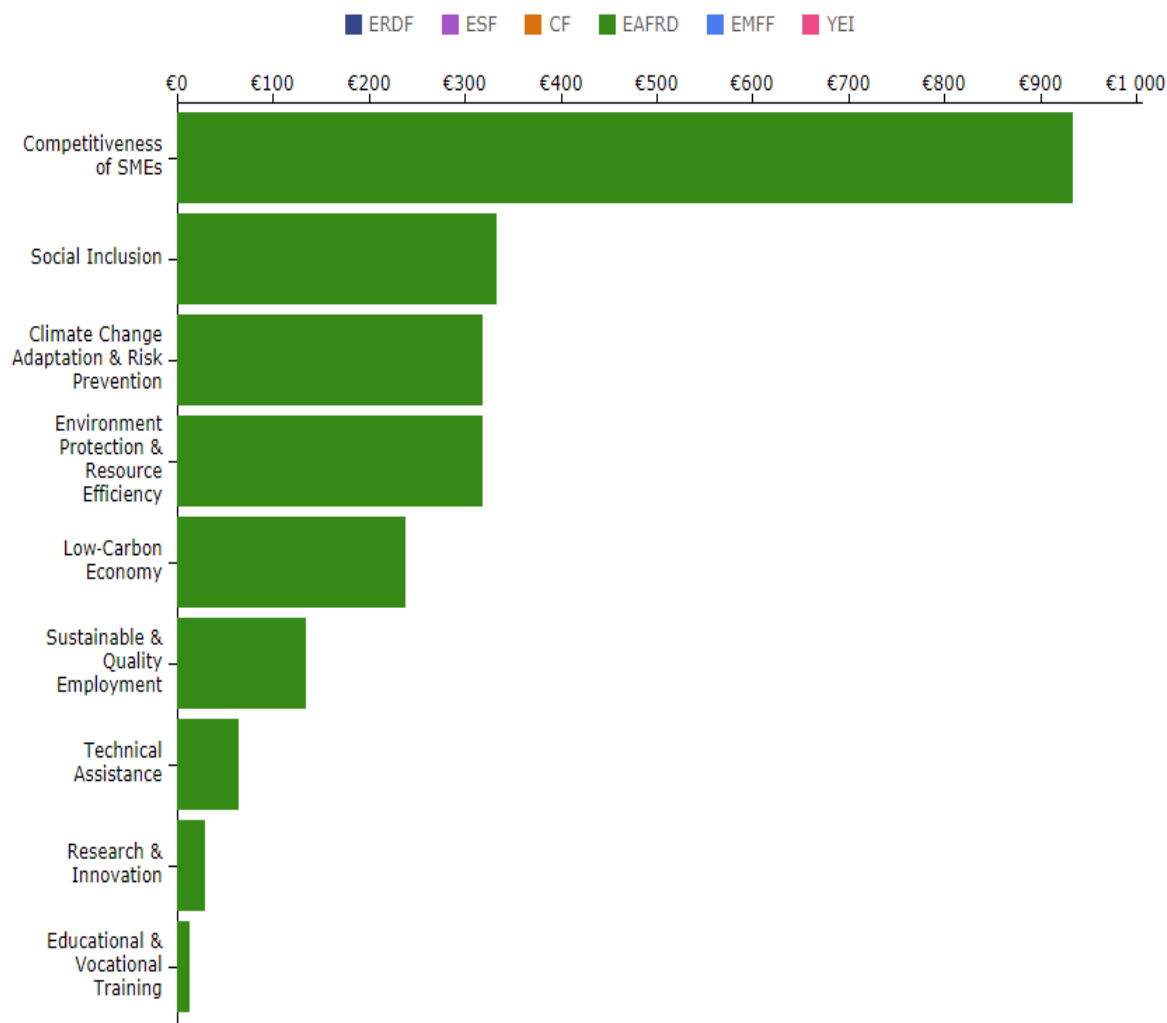

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/> (Pristupljeno: 9.6.2019.)

Grafikon 1. pokazuje da je puno veći broj muškaraca koji su vlasnici poljoprivrednih subjekata u Republici Hrvatskoj. Godine 2018. broj muškaraca vlasnika poljoprivrednih subjekata bio je 117.173. dok je broj žena vlasnica bio 50.503 (APPRRR, 2019).

Grafikon 2. prikazuje raspodjelu budžeta prema područjima „Programa ruralnog razvoja za Republiku Hrvatsku od 2014. do 2020. godine“.

Grafikon 2. Ukupni proračun po područjima „Programa ruralnog razvoja za Republiku Hrvatsku od 2014. do 2020. godine“

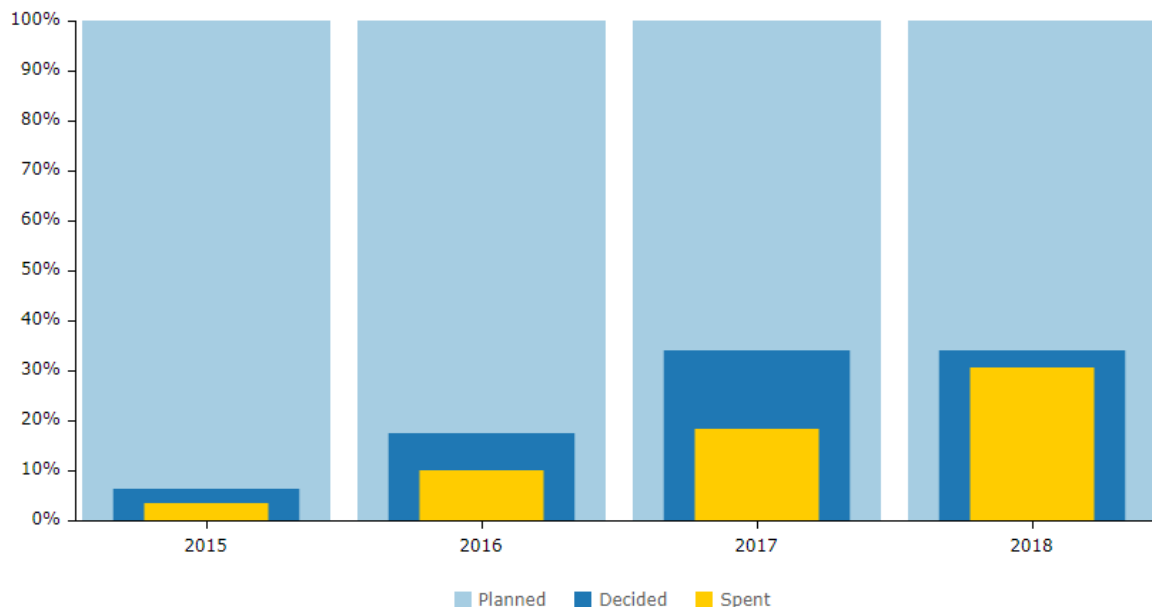

Izvor: Europska komisija (2019). Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/programmes/2014HR06RDNP001> (Pristupljeno: 9.6.2019.)

Iz grafikona je vidljivo da je najveći dio sredstava predviđeno za poticanje konkurentnosti malog i srednjeg gospodarstva i to preko 933 milijuna eura. Drugi najveći iznos predviđen je za socijalno uključivanje i to iznos preko 333 milijuna eura. Treći najveći dio budžeta EAFRD fonda namijenjen je prilagodbi klimatskim promjenama i prevenciji rizika, a

Europska unija je za tu namjenu odobrila preko 318 milijuna eura za Republiku Hrvatsku (Europska komisija,2019).

Grafikon 3. Planirani, dodijeljeni i utrošeni iznosi iz „Programa ruralnog razvoja za Republiku Hrvatsku od 2014. do 2020. godine“

Izvor: Europska komisija (2019). Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/programmes/2014HR06RDNP001> (Pristupljeno: 9.6.2019.)

Grafikon 3. prikazuje podatke iz kojih je jasno da Republika Hrvatska ne iskorištava puni potencijal koji joj se pruža za financiranje ruralnog razvoja iz EAFRD fonda. U 2018. godini od 2.383.294.500 eura ukupnog budžeta koji predstavlja planirani iznos od 100% na grafikonu 3., hrvatskim poljoprivrednim subjektima je dodijeljeno 34% sredstava, odnosno 813.714.584 eura, a zaključno s 2018. godinom potrošeno je 31% dodijeljenih sredstava, odnosno 731.230.830 eura (Europska komisija, 2019).

5. lipnja 2019. godine u Zagrebu je održano potpisivanju novih 400 ugovora iz operacije „6.3.1 Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske“, a ukupna vrijednost ugovora je 44,5 milijuna kuna (Ministarstvo poljoprivrede, 2019).

Tablicom 6. prikazan je broj ugovora i njihove vrijednosti po županijama, a dodijeljenih na temelju Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske.

Tablica 6. Broj i vrijednost potpisanih ugovora iz operacije „6.3.1 Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske“ u 2019. godini prema županijama

ŽUPANIJA	BROJ UGOVORA	IZNOS UGOVORA
Bjelovarsko-bilogorska	28	3.113.250,00
Brodsko-posavska	22	2.446.125,00
Dubrovačko-neretvanska	22	2.446.125,00
Istarska	4	444.750,00
Karlovačka	20	2.223.750,00
Koprivničko-križevačka	17	1.890.187,50
Krapinsko-zagorska	6	667.125,00
Ličko-senjska	7	778.312,50
Međimurska	1	111.187,50
Osječko-baranjska	43	4.781.062,50
Požeško-slavonska	28	3.113.250,00
Primorsko-goranska	4	444.750,00
Sisačko-moslavačka	20	2.223.750,00
Splitsko-dalmatinska	49	5.448.187,50
Varaždinska	18	2.001.375,00
Virovitičko-podravska	36	4.002.750,00
Vukovarsko-srijemska	28	3.113.250,00
Zadarska	17	1.890.187,50
Zagrebačka	7	778.312,50
Šibensko-kninska	10	1.111.875,00
Grad Zagreb	13	1.445.437,50
UKUPNO	400	44.475.000,00

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede. Dostupno na: <https://poljoprivreda.gov.hr/vijesti/iskoristenost-programa-ruralnog-razvoja-najbolja-od-svih-eu-fondova-u-rh-potpisano-novih-400-ugovora-malim-poljoprivrednicima/1496> (Pristupljeno: 9.6.2019.)

Najviše ugovora dodijeljeno je poljoprivrednicima iz Splitsko-dalmatinske (49 ugovora), Osječko-baranjske županije (43 ugovora) i Virovitičko-podravske županije (36 ugovor

6. Zaključak

Republika Hrvatska je zemlja s dobrim geografskim položajem i klimom pogodnom za uzgoj brojnih biljnih i životinjskih vrsta. Za razvoj poljoprivrednih gospodarstava koja su konkurentna na inozemnim tržištima često se stavlja potreba za korištenjem različitih financijskih instrumenata. Republika Hrvatska je prije ulaska u Europsku uniju imala pravo na korištenje sredstava pretprijetne pomoći. Ulaskom zemlje u Europsku uniju otvorene su nove i financijski izdašne mogućnosti za ruralni razvoj zemlje zbog mogućnosti korištenja sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD-a). Općenito, najveći dio proračuna Europske unije planira se za razvoj poljoprivrede.

U 2018. godini od 2.383.294.500 eura ukupne alokacije sredstava za Republiku Hrvatsku iz EAFRD-a, Republici Hrvatskoj je dodijeljeno 34% sredstava, odnosno 813.714.584 eura, a zaključno s 2018. godinom potrošeno je 31% dodijeljenih sredstava, odnosno 731.230.830 eura. Iz navedenog je vidljivo da Republika Hrvatska ne iskorištava puni potencijal ovog fonda. Međutim, iskorištenost „Programa ruralnog razvoja“ najučinkovitije je u usporedbi sa svim ostalim fondovima u Republici Hrvatskoj.

Broj ugovorenih sredstava iz Fonda se povećava, a ministar poljoprivrede Republike Hrvatske smatra da je to rezultat administrativnih rasterećenja, skraćivanja procedura i ubrzavanja obrade natječaja. Županije koje imaju najviše potpisanih ugovora u 2019. godini jesu Splitsko-dalmatinska, Osječko-baranjska i Virovitičko-podravka.

Ministarstvo poljoprivrede ističe da je zadovoljno korištenjem mjera iz Programa ruralnog razvoja jer je na temelju njih stvoreno 3000 radnih mjesta, potpore su dodijeljene za preko 1520 poljoprivrednih gospodarstava, razminirano je 6000 ha poljoprivrednog zemljišta, dodijeljeno je preko 3000 potpora za pokretanje subjekata koja su mala poljoprivredna gospodarstva, a preko 2.2 milijuna stanovnika obuhvaćeno je podržanim LAG-ovima.

Međutim, prostora za bolje iskorištavanje sredstava Fonda itekako ima te postoje brojni poljoprivrednici koji su zainteresirani za korištenje sredstava za razvoj poljoprivrede, ali im nedostaje edukacija i informiranje kako bi ih se upoznalo sa svim potencijalima financiranja poljoprivrednih subjekata od strane Europske unije.

Literatura

1. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/izravne-potpore/> (Pristupljeno: 20.5.2019.)
2. Europska komisija (2013). Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) i poljoprivreda u Europi – Najčešća pitanja. Dostupno na: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-631_hr.htm (Pristupljeno: 20.5.2019.)
3. Europska komisija. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/programmes/2014HR06RDNP001> (Pristupljeno: 9.6.2019.)
4. Europska komisija. Zajednička poljoprivredna politika i poljoprivreda u Europi. Dostupno na: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-631_hr.htm (Pristupljeno: 5.6.2019.)
5. Europska unija – poljoprivreda. Dostupno na: https://europa.eu/european-union/topics/agriculture_hr (Pristupljeno: 6.6.2019.)
6. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD). Dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/eafrd> (Pristupljeno: 3.6.2019.)
7. Hrvatska mreža za ruralni razvoj. Dostupno na: <http://www.hmrr.hr/hr/leader/sto-je-lag/> (Pristupljeno: 5.6.2019.)
8. Informacijski centar EUROPE DIRECT Zadar. Dostupno na: http://edic-zadar.com/programi__trashed/program-ruralnog-razvoja-republike-hrvatske-2014-2020/ (Pristupljeno: 5.6.2019.)
9. Ministarstvo poljoprivrede. Dostupno na: <https://poljoprivreda.gov.hr/o-ministarstvu/9>
10. Ministarstvo poljoprivrede. Dostupno na: <https://poljoprivreda.gov.hr/vijesti/iskoristenost-programa-ruralnog-razvoja-najbolja-od-svih-eu-fondova-u-rh-potpisano-novih-400-ugovora-malim-poljoprivrednicima/1496> (Pristupljeno: 9.6.2019.)
11. Ministarstvo poljoprivrede. Prioriteti hrvatske politike. Dostupno na: <https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/poljoprivreda-173/poljoprivredna-politika/prioriteti-hrvatske-politike/179>
12. Pravilnik o državnim potporama (72/2017). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_07_72_1754.html (Pristupljeno: 20.5.2019.)
13. Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine. Dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni->

[razvoj/razvojne-strategije/strategija-regionalnoga-razvoja-republike-hrvatske-za-razdoblje-do-kraja-2020-godine/3244](#) (Pristupljeno: 5.6.2019.)

14. Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske od 2008. do 2013. Dostupno na: http://www.azrri.hr/fileadmin/dokumenti-download/STRATEGIJA_RR_2008-2013.pdf (Pristupljeno: 5.6.2019.)
15. Zakon o državnim potporama (NN 47/14 , 69/17). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/464/Zakon-o-dr%C5%BEavnim-potporama> (Pristupljeno: 20.5.2019.)
16. Zakon o poljoprivredi, NN 149/2009. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_12_149_3636.html (Pristupljeno: 19.5.2019.)
17. Zakon o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda (NN 16/19). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1913/Zakon-o-ubla%C5%BEavanju-i-uklanjanju-posljedica-prirodnih-nepogoda> (Pristupljeno: 3.6.2019.)

Popis tablica

Tablica 1. Povijesni razvoj Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije	6
Tablica 2. Prioriteti politike ruralnog razvoja Republike Hrvatske (u eurima)	12
Tablica 3. Mjere Politike ruralnog razvoja Republike Hrvatske.....	13
Tablica 4. Tržišne potpore u poljoprivredi.....	17
Tablica 5. Broj poljoprivrednih subjekata u Republici Hrvatskoj od 2010. do 2018. godine..	19
Tablica 6. Broj i vrijednost potpisanih ugovora iz operacije „6.3.1 Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske“ u 2019. godini prema županijama.....	22

Popis grafikona

Grafikon 1. Vlasnici poljoprivrednih subjekata u Republici Hrvatskoj prema spolu	19
Grafikon 2. Ukupni proračun po područjima „Programa ruralnog razvoja za Republiku Hrvatsku od 2014. do 2020. godine“.....	20
Grafikon 3. Planirani, dodijeljeni i utrošeni iznosi iz „Programa ruralnog razvoja za Republiku Hrvatsku od 2014. do 2020. godine“	21